

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

Кафедра теорії та історії соціології

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЦІОЛОГІЯ МАСОВИХ КОМУНІКАЦІЙ

для студентів

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність 054 «Соціологія»
освітній рівень бакалавр
освітня програма «Соціологія»
вид дисципліни обов'язкова

Форма навчання денна
Навчальний рік 2024/2025
Семестр 5
Кількість кредитів 4
Мова викладання, навчання та оцінювання українська
Форма заключного контролю іспит

Викладачі: Марина СОБОЛЕВСЬКА

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)
на 20__/20__ н.р. (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2024

Розробник(и):
Марина СОБОЛЕВСЬКА, д.соц.н. доцент кафедри теорії та історії соціології

ЗАТВЕРДЖЕНО
Зав. кафедри теорії та історії соціології
Володимир СУДАКОВ
Протокол № 17 від « 30 » 08 2024 р.

Схвалено науково - методичною комісією факультету соціології

Протокол від 30 серпня 2024 року № 7
Голова науково-методичної комісії Тетяна ЧЕРВІНСЬКА

1. **Мета дисципліни** – отримання студентами фундаментальних теоретичних та прикладних знань про природу, структуру, функції сфери медіа, та про методи соціологічного дослідження масових комунікацій.

2. **Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:** є наявність знань про соціальну взаємодію та функціонування соціальних інститутів.

3. **Анотація навчальної дисципліни:**

Дисципліна спрямована на те, щоб диференціювати існуючі соціальні комунікативні практики, що мають місце у сучасному суспільстві, включаючи ЗМК як соціальний інститут, а також як досить поширену комунікативну практику. Практична частина курсу спрямована на покращення навичок реалізації дослідження комунікативних процесів сучасного суспільства, формування можливостей використовувати їх у режимі підвищеної ефективності.

4. **Завдання (навчальні цілі):**

- *знати* базові поняття ЗМІ, ЗМК, мас-медіа та їх соціологічну інтерпретацію; способи, шляхи і методи дослідження ЗМК; особливості функціонування ЗМК як соціального інституту; роль ЗМК в формуванні, поширенні, модифікації громадської думки; методи емпіричного вивчення ЗМК та особливості їх застосування
- *вміти* розвивати свій науковий та фаховий потенціал, застосовувати раціональні методи оволодіння знаннями; орієнтуватись у науковій та періодичній соціологічній літературі з актуальних питань вивчення ЗМК, відбирати з цієї інформації найголовніше, систематизувати її, вміти працювати з науково-методичними посібниками; вміти використовувати різноманітні методи в дослідженні масової комунікації

Це спрямовано на формування компетентностей:

- Здатність бути критичним і самокритичним (ЗК04).
- Здатність аналізувати соціальні зміни, що відбуваються в Україні та світі в цілому (СК03)
- Здатність використовувати понятійний апарат та методологічний інструментарій соціології для дослідження комунікаційних процесів та здійснювати різноманітні аналізи комунікативних практик (СК13);

5. **Результати навчання за дисципліною**

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Знати специфіку соціологічного підходу у вивченні масової комунікації серед інших підходів.	Лекція, семінари, самостійна робота	дискусії на семінарських заняттях, контрольна робота	5
1.2	Знати теоретичні підходи до вивчення масової комунікації.	Лекція, самостійна робота	індивідуальні виступи на семінарі	15
1.3	Знати генезу та еволюцію мас-медіа	Лекція, семінари, самостійна робота	індивідуальні виступи на семінарі	10
2.1	Вміти застосовувати соціологічні методи збору і аналізу інформації в	Лекція, семінари, самостійна робота	презентація практичних завдань	10

2.2.	дослідженнях мас-медіа	Лекція, семінари, самостійна робота	презентація практичних завдань	10
2.3	Вміти використовувати окремі ефекти для підвищення ефективності в масовій комунікації	Лекція, самостійна робота	груповий проєкт, захист на семінарі	10
3.1	Вміти аналізувати візуальні матеріали	Лекція, семінари, самостійна робота	груповий проєкт, захист на семінарі	20
4.1	Застосовувати знання та використовувати різні методологічні підходи в дослідженні медіа	Самостійна робота	Презентація практичних завдань	20

6. **Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання**

Результати навчання дисципліни (код)	1.1	1.2	1.3	2.1.	2.2	2.3	3.1	4.1
Програмні результати навчання (пазва)								
Використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності (ПРН01)	+	+	+				+	+
Пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціальних явищ у контексті професійних задач (ПРН04)				+	+	+	+	+
Застосовувати теоретичні підходи та соціологічний інструментарій для аналізу комунікаційних процесів у сучасному суспільстві та вирішення проблем координації взаємодії соціальних груп українського суспільства (ПРН17)	+			+	+	+	+	+

7. **Схема формування оцінки.**

7.1 **Форми оцінювання студентів:**

- **семестрове оцінювання:**

1. Кр 1 з тем 1-5. РН 1.1, РН 1.2, РН 1.3. - **10/6 балів**
2. Кр 2 з теми 6-9: РН 2.1., РН 2.2. РН 2.3 - **10/6 балів**
3. Індивідуальні виступи з тем, участь у груповій дискусії РН1.1, РН1.2, РН 1.3, РН 2.1., РН2.2 РН 2.3, РН 3.1, РН 4.1. - **20/12 балів**
4. Групові дослідницькі проєкти за темами 6-9: РН 2.3, РН 3.1, РН 4.1. - **20/12 балів**

- **підсумкове оцінювання:** у формі іспиту РН 1.1, РН 1.2, РН 1.3., РН 2.1., РН2.2 РН 2.3.

- **умови допуску до підсумкового іспиту** Для студентів, які набрали сумарно за меншу кількість балів за критично-розрахунковий мінімум – 36 балів для одержання допуску до іспиту обов'язковим є повторне виконання хоча б однієї контрольної роботи.

7.2 **Організація оцінювання:**

1. Контрольна робота (тест) 1 з теми 1-5.
2. Контрольна робота (тест) 2 з теми 6-9.
3. Індивідуальні виступи з тем 1-5. участь у груповій дискусії.
4. Дослідницькі групові проєкти з тем 6-9

7.3 **Шкала відповідності оцінок**

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74

Незадовільно / Fail	0-59
---------------------	------

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій та семінарських занять

№ п/п	Номер і назва теми*	Кількість годин		
		лекцій	Семінарські	Самостійна робота
Розділ 1. Основи соціології масової комунікації				
1	Масова комунікації та специфіка її соціологічного вивчення	4	2	8
2	Масова комунікація як соціальний інститут	2	2	8
3	Генеза масової комунікації і розвиток медіа. Нові медіа	2	2	8
4	Становлення соціології масової комунікації: основні ідеї та етапи	2	4	8
5	Нормативні аспекти і принципи функціонування мас-медіа.	2	4	8
Розділ 2. Напрями і методи соціологічних досліджень масової комунікації				
6	Організаційні структури та інституції мас-медіа. Дослідження комунікатора.	2	4	6
7	Мас-медіа і громадська думка. Дослідження аудиторії мас-медіа	2	4	8
8	Медійний контент. Дослідження змісту масової комунікації	2	4	8
9	Вплив мас-медіа. Дослідження ефектів масової комунікації.	2	4	8
	Всього	34	30	70

Загальний обсяг 120 год. в тому числі:

Лекцій – 20 год.

Семінари – 30 год.

Самостійна робота - 70 год

9. Рекомендовані джерела:

Основна: (Базова)

1. Baran Stanley J., Davis Dennis K. Mass Communication Theory: Foundations, Ferment, and Future. Sixth Edition. - Wadsworth, Cengage Learning, 2012.
2. McQuail D. Mass Communication Theory. An Introduction. — London: Sage, 1993.
3. Rosenberry Jack, Vicke Lauren A. Applied Mass Communication Theory. A Guide for Media Practitioners. Third Edition. - by Routledge, 2022.
4. Turow, Joseph. Media today : an introduction to mass communication. 3rd ed – Routledge, 2009.
5. Іванов В. Основні теорії масової комунікації і журналістики: Навчальний посібник. — К.: Центр Вільної Преси, 2010. — 258 с.
6. Квіт С. М. Масові комунікації: підручник / С. М. Квіт. — К.: Києво-Могилянська академія, 2008. — 206 с.
7. Костенко Н.В. Масова комунікація. / Соціологія. За ред. С. Макеєва. — К., 1998. — С.153. — 180.
8. Мак-Квейл Д. Теорія масової комунікації. — Львів, 2010.

Додаткова:

1. Communication Theory & Research. Ed. by Denis McQuail, Peter Golding and Els de Bens. - SAGE Publications, 2005.
2. Holmes D. Communication Theory: Media, Technology, Society / David Holmes. — London: SAGE Publications, 2005.
3. Sparks C. Development, Globalization and the Mass Media / Colin Sparks. — London: SAGE Publications, 2007.
4. Watson J. Media communication. An Introduction to Theory and Process. - Macmillan Education, 1998.
5. Бодрийяр Ж. Симулякри і симуляція / Пер. з франц. В. Ховхуна. — К.: Основи, 2004.
6. Больц Норберт. Абетка медіа / За заг. ред. В. Ф. Іванов; Переклад з нім. В. Климченка — Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2015. — 177 с.
7. Габермас Ю. Структурні перетворення у сфері відкритості. - Львів: Літопис, 2000. - 320 с.
8. Костенко Н. Медіа-динаміка: тренди і відхилення // Вектори змін українського суспільства. — К.: ІС НАНУ, 2014. — С. 326-348.
9. Костенко Н. Парадигми та фактичності нових мас-медіа // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. -1998. -№ 1-2. - С. 138-150.
10. Лалл Дж. Мас-медіа, комунікація, культура: Глобальний підхід / Пер. з англ. О.Гриценка, С. та І.Гарастевич, А.Грищенко. — К.: К.І.С., 2002. — 264с.
11. Луман Н. Реальність мас-медіа. / За ред. Іванова В. та Мінакова М. — К.: ЦВП, 2010 — 158 с.
12. Мак-Комбс М. Встановлення пріоритетів: масмедіа і громадська думка / Пер. с англ. — К.: К.І.С., 2007. — 256 с.
13. Мак-Люен М. Галактика Гутенберга: Становлення людини друкованої книги. — К.: Ніка-Центр, 2001. — 464 с.
14. Медіа. Демократія. Культура / За ред. Н.Костенко, А.Ручки.-К.: Інститут соціології НАН України, 2008.- С. 3- 128.
15. Штрומайєр Г. Політика і мас-медіа / Г. Штрומайєр; пер. з нім. А. Орган. — К.: ВД "Києво-Могилянська академія", 2008. — 303 с.

10. Додаткові ресурси:

1. Система дистанційного навчання факультету соціології Moodle <https://sociology.elearningacademy.site/login/index.php>
2. Академія Української Преси: <https://www.aup.com.ua/>
3. Детектор медіа: <https://go.detector.media/>
4. Інститут демократії імені Пилипа Орлика: <https://idpo.org.ua/institut>
5. Інститут масової інформації: <https://imi.org.ua/>
6. Інтер'юз Україна: <https://internews.ua/>
7. Центр контент-аналізу: <https://ukrcontent.com/>